

Izhaja vsak de-
lavnik popoldne

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Ko-
pitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
upravnništva št. 328

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELA VSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 60 VIN.

Delauska postavodaja
v Avstriji.

(Poroča posl. Kristian Fischer, Gradec.)

Izmed držav, ki so nastale na tleh bivše avstrijske monarhije, je v socialnopolitičnem pogledu najnaprednejša Avstrija. Ustavotvorna skupščina je rešila vrsto socialnih zakonov in popravila zamude v predvojnem času. Ta socialni napredek nove Avstrije se na vseh straneh splošno priznava in se ga tudi delavstvo v celnem obsegu zaveda.

Avstrijska ustavotvorna skupščina je predysem ustvarila modern zakon o posredovanju dela. Najnovejša pridobitev v tem pogledu je paritetni izkaz dela za kovinsko industrijo na Dunaju in za dunajsko gostilničarsko obrt — v le-tej kot uspeh zadnjega štrajka. Tudi sicer je ustanova za posredovanje dela zelo napredovala. Delovno posredovanje bo moglo v kratkem popolnoma prevzeti skrb za brezposelne, dasiravno se je število brezposelnih v zadnjem času zelo pomnožilo. Dosej se je vlada zadovoljevala s podpiranjem obstoječih zavodov, poslej se to na korist delavstva izpremeni ter dobe delavci tudi vpliv na izkazovanje dela. Da Avstrija gospodarsko ozdravlja, priča dejstvo, da je bila še v lanskem proračunu za brezposelne vsota 349.537.000 K, letos pa izkazuje proračun v ta namen samo še 116 milijonov kron, od katere vsote pa dobi država nazaj 40 milijonov kot prispevek delavstva za zavarovanje proti brezposelnosti. Sredi januarja t. l. je bilo v Avstriji 20.000 brezposelnih, od tega 12.000 na Dunaju.

Tudi zakon o poravnavih uradih in kolektivnih delavnih pogodbah se je jako dobro obnesel. Državni izkaz v to svrhu so jako skromni. Državni proračun za l. 1921 izkazuje v ta namen samo 72.000 K. Poravnani uradi obstojajo na Dunaju, v Lincu, v Solnogradu, Gradcu, St. Pöltnu, Dun. Novemestu, Leobnu, Celovcu, Inomostu, Dornbirnu ter imajo dosti posla. Dunajski poravnalni urad je imel lani 1159 spornih slučajev; v vseh je došlo do poravnave, le par slučajev se je rešilo z razsodbo. Večina spornih slučajev so povzročile odpovedbe ali odpusti obratnih svetnikov ali zaupnih oseb, redkejši so spori, izvirajoči iz delovnega razmerja ali pojmovanja kolektivnih pogodb. Niso se pa obnesli poravnani uradi v pobijanju socialističnega terorizma, kar je umevno, ker manjka tem uradom eksekutivna izvršitev. Kolektivnih pogodb je bilo dunajskemu poravnalnemu uradu naznanjenih v svrhu vpisa in objave 359. Vrhovni poravnalni urad, ki so mu podrejeni vsi poravnalni uradi v Avstriji, je moral kot prizivna inštanca rešiti večje število ugovorov proti odločbam krajevnih poravnalnih uradov.

Za pobijanje nedostatkov v domačem delu so se ustanovile komisije za do-

mače delo. Take komisije obstojajo za oblačilno, perilno in obutveno stroko, dalje za izdelovanje umetnih cvetic in nakitnih peres. Tudi za vezilno industrijo se snuje lastna komisija. Komisija za izdelovanje oblek je opetovano posredovala v sporih med delodajalci in delojemalci, tako tudi povodom velikega dunajskega krojaškega štrajka spomladi 1920, ki se je ravno po prizadevanju komisije takoj končal.

V obrtnem nadzorstvu se bo v bližnjem času nadzorovalno osobie znatno pomnožilo. Povodom proračunske razprave v ustavni skupščini je poročevalec zahteval, da se nastavi poseben strokovni nadzornik za trgovino in istotako za gledališke obrate. Ob isti priliki so zahtevale ženske poslanke v ustavotvorni skupščini, naj se nastavi obrtni, higijenično izšolani zdravniki.

Zakon o ustanovitvi delavskih zbornic se v najkrajšem času uresniči. V mesecih februarju in marcu se vrše vo-

litve v delavske in nameščenske zbornice, nakar začno zbornice svoje delo.

Zelo pereča stvar je postala stanovanjska stiska. Preteklo leto je porabila avstrijska država za delavska stanovanja 19.366.000 K. S tem se je dalo seveda le malo storiti. Po vseh mestih je postalo pomanjkanje stanovanj naravnost strašno. Na stotine družin stanuje v železniških vagonih, ker na noben način ne morejo dobiti drugega stanovanja. Posebno hudo je na Dunaju, kjer so postale razmere uprav neznosne. Vlada namerava sedanjim stanovanjsko-skrbstvenim fond izpremeniti v stanovanjski in naselbinski fond ter zanj pobirati posebne dokaide. V interesu avstrijskega prebivalstva bi bilo želeto, da bi ta akcija imela popoln uspeh. V državi, ki je kakor Avstrija navezana na sodelovanje vseh delavnih ljudi, se mora delavsko skrbstvo posebno gojiti, ker bo le na ta način mogoče trajno vzdrževati mir in red.

Vlada „najreakcionarnjših strank“.

Sodba Protića o vladnem ustavnem načrtu.

Zagreb, 25. febr. »Vladni predlog ustava — jedna kritika« je naslov St. Protićevi brošuri, ki se peča s sedanjim ustavnim načrtom. St. Protić, bivši ministrski predsednik, ki je imel — in tudi še ima v pogled v bistvo radikalne in demokratske stranke, neusmiljeno biča današnjo vladno in odkriva nje nazadnjaštvo ter nasilno politiko. Vladni načrt ustave je slaba kopija, pozorno najslabše ustave, t. j. italijanske. St. Protić se bavi z vsako točko tega vl. ustavnega načrta in dokazuje, da hočejo radikalci in demokraci, ne meneč se za večino jugoslov. naroda, vpeljati naj-

reakcionarnjši sistem, koilkor si jih moremo misliti. Dokazuje, kako je po vladnem načrtu parlament samo figura, kako so državljanske pravice in svoboda tiska itd. omejene na minimum. Pobijajoč določbe vladnega načrta o lastnini, pristavlja Protić, da so jasen dokaz za to, da so demokraci »najreakcionarnjša stranka«. Končno pa govori o avtonomiji in o parlamentarizmu, kot ga zahteva današnja doba. Knjiga je izredno zanimiva in nam jasno pokaže nedemokratsko in sebično politiko laži-demokratov.

Opozicija proti vladnemu ustavnemu načrtu
vedno močnejša.

Belgrad, 25. febr. (Izv.) Včeraj zvečer se je vršila medstrankarska konferenca, na kateri se je razpravljalo glede ustave. Konferenca je bila zelo burna. Vi-

di se, da postaja opozicija vedno močnejša in da se vsled tega vladni ustavni načrt menja od točke do točke, tako da v kratkem ne bo ostalo ničesar več od njega.

Kako se gospodarji z delauskim denarjem.

(Dopis iz krogov stavbinskega delavstva.)

Ljubljana, 25. febr.

Včeraj ste poročali o mezdnihih pogajanjih v stavbinski stroki. Iz poročila je razvidno, da delavstvo, ki je organizirano v soc. dem. Osrednjem društvu stavbinskih delavcev, voditeljem te centrale ne zaupa več. V tem nas je potrdil tudi nedeljski občni zbor ljubljanske podružnice tega soc. dem. društva. Na obnem zboru ljubljanske podružnice je delavstvo glasno protestiralo proti razmeram, ki pod vodstvom socialdemokratov vladajo v Osrednjem društvu.

Na nedeljskem zborovanju se je ugovarjalo, kako nekateri ljudje gospodarijo z delavskimi žulji, ki jih delavci žrtvujejo za svojo organizacijo v obliki prispevkov. Strokovna organizacija stavbinskega delavstva je bila ena najmočnejših socialističnih strokovnih organizacij ne le po številu članov, marveč tudi po finančni moči. Računski zaključek za l. 1919/20 je izkazoval okrog 180.000 K premoženja. — Danes pa teh tisočakov ni nikjer, pač pa ima društvo še 28.000 K dolga.

Ko je ta zadeva prišla na dan, se je

delavstva polastilo veliko ogorčenje proti soc. dem. voditeljem. Saj ni čuda! Kam je izginilo nad 200.000 kron delavskega denarja? Marsikateri delavec si odtrga od ust, da plača organizaciji svoj prispevek. Danes pa tega denarja ni nikjer, v organizaciji pa vladajo posamezni socialdemokratski politiki po svoje, proti volji delavstva. To se je javno povdarjalo na obnem zboru ljubljanske podružnice v nedeljo. Povdarjalo pa se je tudi, kdo je pravi krivec krvavih dogodkov na Zaloški cesti. Prav tisti ljudje, ki so tako gospodarili z delavskim denarjem, da se je v teku enega leta premoženje društva od 180.000 K zmanjšalo na 28.000 kron dolga.

Kakor se vidi, je nekaterim socialdemokratom delavska strokovna organizacija le sredstvo v dosego osebnih in političnih namenov. Delavstvo je to spoznalo; zato o socialdemokraciji noče več slišati.

Mednarodna zveza
krščanskih strokov-
nih zvez.

Dne 2. in 3. t. m. je imelo predsedstvo mednarodne zveze krščanskih strokovnih organizacij svojo sejo v Kolinu pod predsedstvom zveznega svetnika Jos. Schererja iz Švice. Tajnik zveze je poročal o stanju mednarodne organizacije ter ugotovil, da so mednarodno v krščanskih strokovnih zvezah že organizirani tobačni delavci, razne vrste tovarniških delavcev, lesni in stavbeni delavci. Za ostale panoge, kakor za rudarje, železničarje, tekstilne delavce, za usnarje, poljske delavce, nastavljenice v drugih obratih pa se vrše priprave, da se tudi ti mednarodno organizirajo v kršč. organizacijah. Hkrati se je osnoval poseben osek, da izdela svetovni gospodarski program. V svrhu rešitve raznih nujnih ženskih vprašanj, posebno ozir ženskega dela, se je določilo, da se skliče konferenca krščanskih delavk, ki so že včlanjene v mednarodni zvezi. Prihodnja seja se bo vršila 10. in 11. maja v Rimu.

Iz ustavnega odbora.

Zborovalna svoboda
in šolski pouk.

Belgrad, 24. febr. Osemnajsti redni sestanek ustavnega odbora je bil odprt danes ob devetih in pol. Preide se na razpravo o členu 15., ki govori o pravici združevanja, zborovanja in dogovarjanja v mejah zakona. Na predlog dr. Laze Markovića se ta člen vsled svoje važnosti razdeli v dva dela, tako da se v prvem delu govori o pravici združevanja, v drugem pa o zborovanju in dogovarjanju. Komunist Marković vpraša, zakaj se je izpuštil izraz »svoboda«, in zahteva, naj se pravica združevanja formulira tako, da se

E. Bulwer:
Poslednji dnevi v
Pompejih.

24

»Sedaj-le ne morem«, je rekel Apeid; »drugo pot.«

»Sedaj — sedaj!« je vzkliknil Olin resno in ga je prijel za roko.

Apeid pa, še nepripravljen, da bi se odločil, povedal oni veri, — onemu življenju, ki je zanj tolikanj žrtvoval, in še vedno pod vplivom Egiptčanovih obljub, ki mu je siloma iztrgal iz rok; in ko je čutil, da more le s posebno močjo premagati neodločnost, ki jo je kristijanova zgovornost začela porajati v njegovi razvneti, mrzlični duši, je zbral hitro svojo haljo in je pobegnil s hitrostjo, ki je klubovala zasledovanju.

Brez sapa in vpehan je naposled dospel do oddaljenega, ločenega mestnega dela, in samotna Egiptčanova hiša je stala pred njim. Ko je postal, da pride k sapi, se je prikazal mesec izga srebrnega oblaka in je posvetil na zidovje tega skrivnostnega bivališča.

V bližini ni bilo druge hiše; temotne trte so se ovijale po celi sprednji strani poslopja, za njo pa se je dvigal gozd visokih gozdnih dreves, spečih v otožni mesečini, za njim pa so se razprostirale nerazločne črte daljnjih hribov, med njimi mirni vrhunec Vezuva, ki

takrat ni bil tako lep kakor ga popolniti danes vidi.

Apeid je stopal skozi oblokaste trte ter je dospel do širokega, prostornega portika. Na obeh straneh pred njim je počivala podoba egiptovske sfinje, in mesečina je navdajala še z večjim in slovesnejšim mirom oni voliki, harmonični, brezstrastni obraz, ki so kiparji te podobe modrosti v njej združili toliko ljubkost in častitljivost. Polovico stopnic je ob strani zatemnjevalo zeleno, debelo listje aloje in senca jutrovske palme je deloma razprostrala dolge, nepremične veje po marmornatih stopnicah.

V tišini kraja in čudni podobi sfinje je bilo nekaj, kar je navdajalo svečenika z nekim neznanim, čudnim strahom, in zaželel si je samo odneva svojih tihih stopinj, ko je stopal proti pragu.

Potikal je na vrata, nad katerimi je bil napis v njemu neznanem črkah. Odprla so se brez glasu in velik egiptčanski suženj mu je brez pozdrava in vprašanja namignil, da stopi noter.

Široko vežo je razsvetljeval visok svetilnik iz izbranega bronu, po stenah pa so bili naslikani velikanski hijeroglifi s temnimi, svečanimi barvami, ki so bile v čudnem nesoglasju z živimi barvami in zahimi slikami, ki so italiski prebivalci z njimi krasili svoja bivališča. Koncem veže mu je prišel nasproti drug suženj, čegar obraz je bil mnogo temnej-

ši kakor navadna južna polt, dasi ni bil Afričan.

»Arbaka bi rad«, je rekel svečenik, a glas se mu je celo v lasnih ušesih tresel. Suženj je molče sklonil glavo ter peljal Apeida do postranske zgradbe zunaj veže, po ozkih stopnicah navzgor, je prekoraj več sob, kjer je resnoba zamišljena lepota sfinje še vedno tvorila poglobitvi, najznamenitnejši predmet svečnikove pozornosti — in Apeid se je znašel v mračni, napol razsvitljeni sobani pred Egiptčanom.

Arbak je sedel za majhno mizo, kjer je ležalo nekoliko razvitih zvitek iz papira z istimi črkami kakor so bile one nad hišnim pragom. Nedaleč proč je stal majhen trinožnik in iz kadila na njem se je počasi vzdigoval dim. Blizu njega je stala ogromna obla predstavljajoč nebeška znamenja, na drugi mizi pa je ležalo več čudnega orodja, ki Apeid ni poznal, čemu da je. Nadaljnji del sobane je zakrivala zavesa, skozi podolgasto okno v stropu pa je sijala mesečina, ki se je otožno pomešavala z lučjo edine svetilke, ki je gorela v sobi.

»Sedi, Apeid«, je rekel Arbak, ne da bi vstal.

Mladenč je ubogal.

»Vprašaj me«, je prišel Arbak po kratkem molku, ko se je zatopil v misli, »vprašaj me, ali hočeš me vprašati, katere so največje skrivnosti, ki jih človeška duša more za-

znati; kar želiš, da ti razrešim, je uganjka življenja samega. Postavljeni kakor otroci v temo, in samo za kratek čas, v tem omejenem, nejasnem življenju, si v temini sami ustvarjamo strahove. Misli se nam sedaj prestrašene pogreznje v nas same, sedaj zopet planejo v temo brez vodnika, ugiba, kaj utegne biti v njej. Izlezamo šibke roke sempatam, da ne bi slepi zadeli ob kako skrito nevarnost, ne poznamo mej, ki jo omejujejo, in enkrat mislimo, da nas ta tema zaduši v svojo zmedo, drugikrat, da se razprošira daleč v večnost. V takem položaju obstoji naravno cela modrost v tem, da razrešimo dve vprašanji: Kaj naj verujemo, in kaj naj zavržemo. In te dve vprašanji želiš, da ti jih razrešim.«

Apeid mu je s prikimanjem pritrdil.

»Človek mora imeti vero«, je nadaljeval Egiptčan z žalostnim glasom. »On mora staviti svoje upanje v nekaj; taka je narava nas vseh, ki si jo tudi ti podedoval. Kadar pa prestrašen vidiš, da je ono, v kar so te učili staviti svojo vero, odstranjeno, plavaš po pustem, brezobremnem morju negotovosti, kličeš na pomoč, prosiš deske, da bi se je oprijel, suhe zemlje, da bi prišel do nje, najsi je še tako nerazločna in oddaljena. Pa dobro, torej — poslušaj. Najinega današnjega razgovora menda še nisi pozabil.«

»Pozabil«

(Dalje.)

ne bodo mogle izdajati pozneje nobene preventivne odredbe, kakor je bilo to v prejšnjih ustavah, ki so dopuščale tudi preventivne odredbe. Zahteva, da se naglasi tudi to, da ima vsako sestajanje značaj juridične osebe, tako, da more imeti svojo lastnino in pravico na zaščito lastnine. Dalje zahteva, da se naglasi tudi pravica državljanov, da se smejo zbirati k zborovanjem. Smatra, da je treba, da dovoli ustava zborovanja v zaprtih prostorih, ne da bi bilo treba poprej prijaviti oblastem. Zborovanja narodnih poslancev se morajo oprosti vsakojakih omejitev, ona zborovanja pa, ki se vrše za volivne borbe, se morajo osvoboditi tudi predhodne prijave.

Socialni demokrat Nedeljko Divac zahteva svobodo sestajanja in dogovarjanja. — Posl. Milorad Vujičić (radikalec) ugotavlja, da stilizacija člena 15., kakor ga je sestavila vlada, ne zadovoljuje državljana v njegovih pravicah.

Posl. dr. Ante Dulibić (Jugoslovanski klub) zahteva, naj se pristavi besedica »udruženja i zborova« beseda »svoboda« in da je treba to svobodo po ustavi zagotoviti. Zahteva tudi, naj se vstavi v člen stavek o poticijah.

Posl. dr. Ivan Pavičić (Narodni klub) predlaga, naj se sprejme odredba, po kateri bi imelo sestajanje nekak značaj pravne osebe. Za zborovanja za volitev zahteva popolno svobodo in da zanje ni treba predhodne prijave. Narodno predstavništvo ima pravico, pošiljati predložene prošnje ministrom in zahtevati od njih, da obveste Narodno predstavništvo o vsebini teh prošenj. Ista pravica pripada tudi pokrajinskim zborom napram pokrajinski vladni.

Radikalec dr. Žarko Miladinović zahteva, naj se mesto roka 24 ur za prijavo zborovanj vstavi samo besedica »predhodno«. Zborovanja se morejo dovoliti v svrhu, ki ni protizakonita.

Zemljoradnik Jovan Jovanović se strinja s stilizacijo posl. Vujičića. Komunist Pavle Pavlović kritizira sedanji režim, ki dovoljuje vsem državljanom, da se sestanejo, samo delavcem tega ne dovoljuje. Brez te pravice bi došel delavski stan v žalosten položaj.

Radikalec dr. Laza Marković vidi važnost tega vprašanja v tem, ker so stranke stavile toliko predlogov. Zato je treba to vprašanje prepustiti zakonodajnim oblastem, da ga rešijo. Lahko se opazja tendenca, da se državi vežejo roke. To pa je napačno. Treba je dati ustavi svobodne roke, da lahko ukrene, kar je potrebno. (Posl. Pavle Pavlović, komunist: »Da more razpuščati delavske sindikate!«) »Da, gospod Pavlović če je potrebno, je treba tudi to! Menim pa, da ni potrebno, če bi se sindikati omejili samo na delovanje, ki bi jim zamajalo njihove materialne interese!« — Pravosodni minister dr. Gjuričić se protivi temu, da bi se privilegirala poslanska zborovanja, ker ne sme biti razlike med njihovimi in med zborovanji drugih državljanov. Sprejeto je bilo nato tudi izpolnilo posl. Jovanovića, tako da se glasi člen 15: »Državlani imajo pravico sestajanja, zborovanja in dogovarjanja v mejah zakona. Na zborovanja pa ne smejo prihajati oboroženi. Zborovanja pod milim nebom se morajo prijaviti kompetentni oblasti 24 ur prej. Državlani imajo pravico sestajati se v svrhu, ki ni protizakonita. Državlani imajo pravico, vlagati prošnje. (Kako milostno dovoljenje!) Prošnja lahko podpiše en državljan ali več in vse pravne osebe. Prošnja se more predložiti vsem oblastem brez razlike.« Člen 15. je bil sprejet z večino glasov.

Prešlo se je na člen 16., ki govori o vorji o pravici združevanja, v drugem o pouku v ljudskih šolah.

Zemljoradnik Avramović zahteva, da se ta člen preloži v kulturni del ustave in da se sedaj odloži razprava o njem. Njegov predlog se ne sprejme. Demokrat dr. Žerjav predlaga redakcijo svojega kluba za ta člen, ki jamči svobodo znanosti, umetnosti in vseučilišnega poučevanja. Radikalec dr. Jovan Radonić zahteva svobodo poučevanja, umetnosti in vseučilišnega pouka. Zahteva, naj bo pouk splošen, obvezen in brezplačen v vseh drž. zavodih. Musliman Ahmed beg Karabegović zahteva, naj se v ustavi vstavi, da se v krajih, kjer prevladuje albanski in turški življenji, poučuje v tamošnjem jeziku in da se poučuje srbsčina kot obligaten predmet.

Posl. Fehim Kurbegović je tudi za predlog posl. dr. Žerjava in Živkovića. Zahteva, naj se stavku »veda in umetnost sta svobodni in uživata zaščito in podporo države« doda pristavek »v kolikor nista protivni javni morali«, to pa radi tega, ker se bo pozneje lahko pod firmo znanosti in umetnosti mnogokaj razumelo, s čimer se bo skušalo preslepiti mladino. Seja se je zaključila ob trinajstih. Naslednja seja bo jutri ob devetih dopoldne.

Pogajanja v Beogradu.

Beograd, 25. febr. (Izv.) Včeraj je zastopnik zemljoradnikov posl. Avramović vodil pregovore s Pašićem. Vendar ni prišlo do nikakih rezultatov, kajti Avramović je imel samo pooblastilo, da se informira o stališču vlade. Glede podpiranja vlade pa bo odločila seja zemljoradniškega kluba, ki je sklicana za 1. marec. — Muslimani se včeraj niso pogajali. Tudi oni so sklicali sejo za 27. t. m., na kateri se bodo končno odločili glede nadaljne taktike.

Politični dogodki.

— Ženski shod pri Dev. Mar. v Polju. V nedeljo ob 3. uri popoldne priredi »Delavska zveza« pri Dev. Mar. v Polju protestni shod zoper ukinjenje ženske volivne pravice. Govorniki iz Ljubljane. — Žene in dekleta, na shod ter pokažite, da se zavedate svojih pravic in si jih ne daste jemati od nikogar!

— Občinske volitve na Slovenskem bodo razpisane morda še pred nedeljo, kakor se poroča iz Beograda. Vršiti bi se imele meseca aprila po demokratskem volivnem redu.

— Vojska proti boljševikom. Iz Beograda javljajo, da se Vesnić v Parizu res dogovarja s Francozi za skupen nastop proti boljševikom, da pa mu vlada ni dala za to nobenega naročila.

— Ministrstvo za prehrano se razpušči, kakor je sklenil min. svet. Te dni se prične likvidacija. Od njegovih oddelkov ostane še oddelkec »javna pomoč«, ki pa se prideli ministrstvu za socialno politiko.

— Fašiste svare. Fašistovski duhovni rasto svojim klicateljem čez glavo. Boje se, da ne bi končno zavrela kiti tudi v nasprotnem taboru in bi šlo potem v kose še kaj drugega nego samo fašistovske glave. V fašistovskem glasilu »Popolo d'Italia« se je oglasil eden izmed ustanoviteljev fašizma: Tullio Masotti, ki spričo zadnjih slavnih činov fašizma proti socializmu opominja fašiste, naj ne dero po sedanji poti, ki mora vesti v pogubo. Masotti opozarja, da je bil fašizem ustanovljen v glavnem proti nasilju pojavljajočega se boljševizma, da ga z enakim sredstvom — terorjem — pobije. V tem si je pridobil fašizem tudi velike zasluge. Toda sedaj, ko je italijanski socializem sam na zborovanju v Livornu obračunal z ljeninovstvom, bi bilo skrajno nepolitčno in v vsakem oziru nedopustno, nastopati tudi proti zmernemu, opravičenemu socializmu in ga hoteti siloma zatreti. To ne le ni izvedljivo, ampak bi tako prizadevanje utegnilo dvigniti na skrajni odpor celokupno italijansko delavstvo, kateremu bi se pridružilo tudi vse ostalo italijansko ljudstvo, da zlomi nasilje fašizma, ki neprestano ruši mir v državi. To bi bil začetek državljanski vojni. Fašisti naj se zavede, kaj tvega, ako gredo po sedanjem potu dalje. — Tako rote fašistovske duhove tisti, ki so jih bili priključili. Masottijev članek na uvodnem mestu v celoti ponatiskuje tržaška »Era Nuova« in tudi s svoje strani — seveda z vso potrebno obzirnostjo — nagovarja fašiste, naj ne zapirajo ušes pred dobro mišljenimi opominji. Na tem zgledu italijanskega fašizma naj se uče pameti tudi v naši državi tisti, ki polagajo oblast nad imetjem in življenjem gotovih delov našega prebivalstva v roke nepoklicanih življev, ki jih vodijo edino-le surovi in sebični nagoni.

Dnevni dogodki.

— Loretska hišica zgorela. V znameniti loretski cerkvi je nastal požar, ki je uničil oltar in pa čudodelni kip Matere božje. Zidovje je ostalo nepoškodovano.

— Velika brezposelnost na Nemškem. Na Nemškem brezposelnost zadnji čas močno narašča. Samo tistih, ki dobivajo podporo za brezposelne, je 452.000; računajo pa, da je vsega veliko nad 2 milijona popolnoma ali deloma brezposelnih.

— Proti fraku. Na pobudo zveze za obnovo gospodarske poštenosti in odgovornosti so vsi pruski ministri izdali naredbi, glasom katerih za izpite in predstavljajanja ni potreben frak, ampak zadostuje priprosta, čedna obleka. Odpravili bodo tudi cilinder. Pametno.

— Um se je omračil. Iz Zagorja nam poročajo: Um se je omračil tukajšnjemu posestniku in industrijalcu g. Ivanu Tavfar, ml.

— Star tat je 29. septembra l. 1888 v ševljah rojeni Miha Alič, ki je bil zaradi tatvine že štirikrat predkaznovan. Ker je 11. julija 1919 okradel Matevža Princa v Vinu, mu je deželno sodišče v Ljubljani prisodilo 6 mesecev težke ječe.

Ljubljanski dogodki.

Ij Frančišek asiški in Dante. (Dr. Jos. Debevec). IV. predavanje iz cikla referatov o sv. Bonaventuri, ki jih prireja »Društvo sv. Bonaventura« franč. bogoslovcev v Ljubljani. — Predavanje se bo vršilo v

nedeljo, dne 27. febr. ob pol 6. uri zvečer v čitalnici jugoslov. tiskarne (III. nadstr.) — Vse akademično naobraženo občinstvo najtopleje vabimo.

Ij Odhod razmejivne komisije v Logatec. Danes ob pol 10. uri dopoldne se je razmejivna komisija v dveh avtomobilih odpeljala iz Ljubljane v Logatec, da uredi prevzete po Italijanih zasedenega, Jugoslaviji priznanega logaškega okraja.

Ij Šentjakovski krajevni odbor SLS ima sejo danes zvečer ob pol 8 uri v »Prosveti«. Vsi gotovo!

Ij Marijonetno gledališče igra v nedeljo, 27. t. m. ob 3 in pol 6 uri popoldne orijentalno bajko v 4 prizorih »Zakleti kralj« in novo enodejansko farso »Čarobni dežnik«.

Ij Pasja steklina v ljubljanski okolici. V ljubljanski okolici se razširja pasja steklina. Na Viču se je včeraj popoldne pojavil nov slučaj pasje stekline. Okoli pol 3. ure popoldne je rjav pes popadel na brdski cesti 60-letnega nezaposlenega monterja Vinka Jeraja iz Nove vasi št. 45. Močno ga je ugriznil v levo stegno. Po Viču je pes, rjave gladke dlake, srednje velik z dolgim repom in s slinami v gobcu semintja dolgo časa dirjal in divjal. Po dvoriščih posestnikov je podalil več rac, petelinov in kokoši. Ta pes-rjavec se je priklatil tudi v Ljubljano. V Vegovi ulici pri »Panju« je popadel in ogriznil dijaka III. razreda Borisa Ostana. Zasadil mu je vse zobe v desno mečo. Pol. zdravnik dr. Lesjak ga je preiskal in obvezal. Pes je nato divjal po Trnovem, kjer je tudi podalil več kokoši in petelinov. Pred preganjalci se je zatekel na Gmajno in od tam zopet nazaj na Vič. Okoli 6. ure zvečer se je pes zopet pojavil na Viču. Vičani s stražniki so uprizarili pravi tekmovalni boj na psa. Iz revolverjev so silno pokali in slednjič sta dva strela zadela bežečega rjavca. Pri dolgem mostu na cesti je končal rjavec svoj nevarni pohod. Tovarnar Andrejto in kamnosek Sušteršič sta ustrelila svoja psa, ker sta bila ugriznjena od rjavca. Obklanih in popadenih pa je bilo še več drugih oseb na Viču. Imena teh oseb niso znana. Ustrojene pse je pobral konjač. Kakor domnevajo, se je rjavec priklatil na Vič iz dobrovske občine. Dosedaj so na mestnem fizikatu prijavljene 4 osebe, ugriznjene od psa.

Ljubljanska porota.

Včeraj je bil obsojen Matija Domanjko iz Velike Nedelje na 4 mesece težke ječe, ker je izvedel več tatvin. Dalje je bil obsojen Josip Š. . . , mlad fant, na 18 mesecev težke ječe, ker je izvedel več goljufij.

Porotnemu senatu je predsedoval danes g. dvorni svetnik Regally, votanta sta bila gg. nadsvetnik Žužek in okrajni sodnik Premereštein, obtožbi je zastopal državni pravdnik g. dr. Ogoreutz.

Dopoldne se je zagovarjal Martin Čuden iz Ljubljane, ki je bil obtožen, da je meseca marca 1920 pri zamenjavi kronskih bankovcev v dinarske novčance prevaral blagajnika Franca Bregant za 18000 kron. Čuden je rekel, da ni kriv. Čudna je zagovarjal g. dr. Sveglj. Razprava je preložena, da se zaslišijo nove priče.

G. dvorni svetnik Regally je naznanil, da se o popoldne ob 4. uri razpravljalo proti sarajevskima judoma Izidorju Alkalaju in Avramu Pappo, ki sta obtožena, da sta ogoljufala Jadransko banko za 500.000 K.

Naša društva.

JUGOSLOV. STROKOV. ZVEZA.

d Vsem članom JSZ okrožja Celje in okolice. V nedeljo, dne 27. tm. ob 10. uri dopoldne se vrši izvanredni občni zbor za okrožje Celje in okolico JSZ v tajništvu pri »Belem voluc« v Celju, in sicer s sledečim dnevnim redom: 1. Volitev predsednika; 2. volitev podpredsednika; 3. volitev glavnega tajnika; 4. volitev zapisničarja; 5. slučajnosti. Prosimo, da se vsi člani kakor tudi sedanji odborniki gotovo udeležijo. — Tajništvo okrožja JSZ.

d Vsem skupinam ljubljanskega okrožja JSZ. Seja ljubljanskega okrožja se vrši v nedeljo, 27. t. m. ob 9. uri dopoldan v spodnjih prostorih I. ljubljanskega konsumnega društva, Kongresni trg (Zvezda). Vsled važnosti seje vabim vse odbornike, da se seje sigurno in točno udeležijo. — V nedeljo ob 10. uri se vrši širša seja ljubljanskega okrožja z zaupniki in njihovimi namestniki vseh ljubljanskih skupin. Ker je seja vsled določevanja smernic našega okrožja velike važnosti, prosim vse skupine, da gotovo pošljejo svoje ga, v okrožni odbor izvoljenega, zaupnika in njegovega namestnika. — Sr. Zumer, preds.

d »Danica«! Jutri t. j. v soboto dne 26. t. m. ob 8. uri zvečer je občni zbor, na katerem bodo sprejeti novi člani. Po sprejemu prosti razgovor. Prosimo tudi gg. starešine, da se udeležijo naše domače slovesnosti. Semestralni občni zbor se vrši v torek.

d Odbor SDZ ima danes v »Danici«, Akademski dom, sejo. Prisotnost vseh odbornikov nujna. (k)

Gospodarstvo.

Trgovina s čipkami v avstrijski republiki.

Ne poročali bi tega kot Jugoslavlani, ki naj pometamo najprej pred svojim pragom, ko bi ne šlo za naš lastni prag. V Avstriji namreč sploh ne izdelujejo klekljanih čipk; vkljub temu pa stoji še znaten del produkcije, ki se vrši v češkem Rudogorju, češkem lesu in pri nas na Slovenskem, pod trgov. vodstvom, ki ima svoj sedež na Dunaju. Tam namreč še vedno obstoji Družba za domačo obrt z o. p., ki ima na krajih proizvajanja čipk svoje zaupnike (faktorje), ki ji pošiljajo čipke na Dunaj, kjer izdelujejo iz njih pregrinjala, zastore in podobno blago.

L. 1919. se je izdelalo klekljanih čipk samo za kakih 300.000 K, že v prvih 9 mesecih l. 1920 pa je poskočila produkcija na 2.750.000 K. Od tega odpade na češko-slovaško republiko 2.200.000, na Slovenijo 550.000 K. Vzrok tej zvišanju produkcije so bile ne le zvišane cene blaga, ampak tudi večja množina izdelovanja. Dočim je avstrijska republika izvozila leta 1919, samo za 2½ milijona kron raznih čipk (klekljanih, kvačkanih, šivanih), se je pa ta izvoz v prvih 10 mesecih l. 1920. dvignil na 6½ milijona kron. Izvoz je šel zlasti v Južno Ameriko, v Zedinjene države v Skandinavijo; nekaj tudi na Francosko, zlasti idrijske čipke, ki jih nikjer na svetu ne izdelujejo na ta način kot v naši nepozabni Idriji.

Tudi perfidna Italija si prizadeva pospeševati izdelovanje čipk in trgovino z njimi. To je baje nameraval čipkarski seminar l. 1920 v Rimu.

Od poletja 1920 je trgovina s čipkami v avstrijski republiki močno pešala, blago ni šlo naprej. Vzrok je bilo grozovito podražanje čipk, k temu pa so pripomogle deloma visoke cene surovin (prejce in sukanca), deloma pa nenasitna dobičkaželjnost prekupcev, ki hočejo hitro obogateti na račun čipkaric.

Poleti lanskega leta se je ustanovila tudi na Češkem, v Karlovih varih, družba, ki se hoče pešati z izdelovanjem, predelovanjem in vnovčevanjem čeških čipk. V Avstriji kupujejo danes le bolj luksuzno blago za notranjo opravo, metersko blago zahtevajo le malo. Srednji stanovi, ki so bili včasih kupci tega blaga, danes tega ne zmorejo več, »modernejši bogatini-veržniki« pa se ne zmenijo dosti za cene.

Sicer pa ravno ozko metersko blago močno izpodrivajo strojne čipke, ki jih angleški stroji za klekljanje posnemajo tako naravno, da se komaj sploča ročno delo. Temu nasproti pa širokih čipkarskih oglov stroj ne more niti približno tako lepo izdelati kot roka. Zato se bo morala čipkarica oprijeti zlasti takih vrst.

Na Češkem je nastala v preteklem poletju tudi »Družba izdelovalcev čipk in vezenin«. Tej družbi se je posrečilo, da je dosegla od praške vlade odlok, ki preprečuje uvažati strojne čipke. Vsled te varstveno-carinske naredbe bo gotovo češka obrt lažje tekmovala z Nemčijo (Barmen), Avstrijo (Predarlško) in Anglijo (Nottingham), čijih konkurenco je doslej težko občila.

Tudi za Slovenijo je bila nujna potreba in zadnji čas, da so se združile čipkarice, ki jih je mnogo nad 10.000, v čipkarske združenje in le-té v »Osrednjo zadrugo«, ki bo zmožna vspešno konkurirati s tujino in varovati blagor domačega proizvajalca.

Odgovorni urednik Anton Marinčak,

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

SOBNO SLIKARSTVO

IVAN KOŠAK

LJUBLJANA, Bleiweisova cesta 15

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela v najnižji izvršitvi in po solidnih cenah.

TVRDKA »INDUS« (K. Pollak)

rabi nujno nekaj izurjenih

ŠTEPARIC

za navadne čevlje. — Nastop takoj.

F. BRUMAT

LJUBLJANA

Usakovrstno manufakturo in tkanine

po konkurenčni ceni.

Mestni trg 25. I.

Kolesa, pnevmatiko, motocikle

vse dele in opremo priporoča

J. GOREC

LJUBLJANA, Gosposvetska cesta štev. 24.

Širite »NOVI ČAS«